

BEROEMDE FOTOGRAFEN, August Sander (1876-1964)

Door Henk Platenburg

August Sander werd in Herdorf (in het Westerwald, 100 km ten oosten van Keulen) geboren als zoon van een timmerman die in de mijnbouw werkte.

Op jonge leeftijd ging ook hij in de mijnen werken. Op een dag werd hij door z'n werkgever uitgekozen om een fotograaf, die voor het mijnbedrijf landschapsstudies maakte, als gids van dienst te zijn. Vanaf die tijd was August ervan overtuigd dat hij ook fotograaf wilde worden. Van een oom kreeg hij geld om een camera en donkere kamer uitrusting aan te schaffen.

Tijdens zijn militaire dienst in Trier (1897-1899) assisteerde hij in zijn vrije tijd een portretfotograaf. Het was toen nog gebruikelijk om portretfoto's zo veel mogelijk op impressionistisch geschilderde portretten te doen lijken. Gomdruk en onscherpte hielpen daarbij om deze "Picturalistische" stijl te bereiken.

Na zijn dienstitijd heeft hij zich bekwaamd in architectuur en industriële fotografie. Ook studeerde hij nog een jaar in Dresden om te leren tekenen en schilderen.

Maar de fotografie bleef hem toch meer trekken en in 1901 werd hij assistent van een fotograaf in Linz in Oostenrijk. Hij maakte daar weer portretten in de stijl die de klanten toen hogelijk waardeerden: meer schilderij dan foto. Hij kon dat blijkbaar zó goed dat hij behoorlijk verdiende en in 1904 de zaak in Linz kon overnemen.

Eind 1909 vertrok hij naar Keulen en richtte daar een commerciële studio op.

Na een paar jaar rijpte bij hem het plan om een fotografisch project te beginnen dat hij "Menschen des 20. Jahrhunderts" zou noemen. Hij trok door het Westerwald om de mensen te vinden die voldeden aan wat hem voor ogen stond: het fotograferen van de archetypen van de Duitse bevolking uit die streek. Het moesten de oerbeelden worden van de mensen die getypeerd werden door hun gebruiken, levenslot, werk, sociale klasse en aard. Realistische portretten zonder idealisme of sentiment.

Jonge boeren, Westerwald, 1925

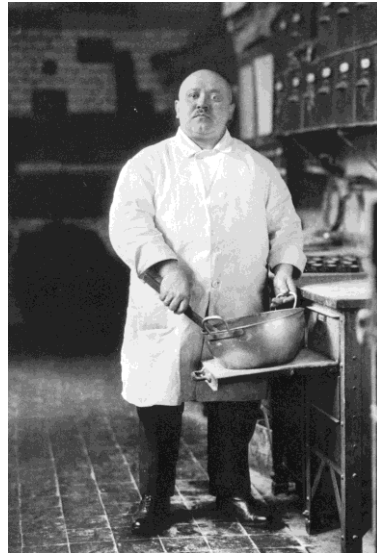
Sander kwam begin 1920 in contact met de "Kölner Progressive", een groep moderne kunstenaars die erg gericht was op de plek van de mens in de maatschappij en ook zij deelden de mensen in groepen in. Ze waren beïnvloed door het Constructivisme, de Nieuwe Zakelijkheid en kunstenaars als László Moholy-Nagy en Theo van Doesburg.

Sander paste met zijn ideeën prima bij deze groep progressieve kunstenaars. Hij deelde de mensen in zeven hoofdcategorieën in: De Boer, De Handwerker, De Vrouw, De Standen, De Kunstenaars, De Grote Stad en De Laatste Mens.

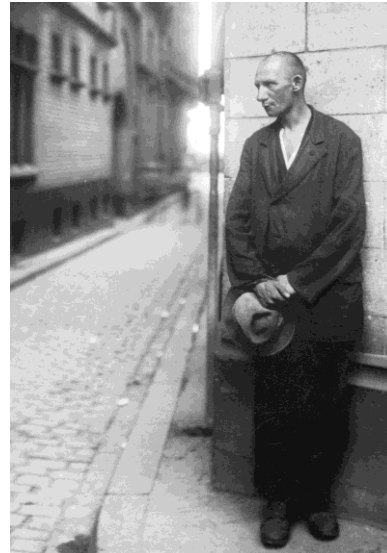
Opvallend is zijn serie "De Kunstenaars". Het contrast met de andere categorieën is groot. De kunstenaars lijken aan het leven vreugde en uitbundigheid te ontlenuen, terwijl de arbeiders en intellectuelen met een serieuze blik de camera inkijken. Doordat de kunstenaars op een andere manier geportretteerd zijn, lijken ze als het ware buiten de maatschappij te staan.

Notaris, 1924

Banketbakker, 1928

Werkloze, 1928

In 1929 verscheen een selectie van zestig portretten onder de naam "Antlitz der Zeit". Het boek verkocht slecht, maar door kunstenaars en intellectuelen werd het goed ontvangen en hij werd onder andere door de kunstenaars van de Nieuwe Zakelijkheid aangemoedigd zijn 'Menschen des 20. Jahrhunderts' voort te zetten.

In 1934 werd "Antlitz der Zeit" door de nazi's "entartet" verklaard en de niet verkochte boeken werden vernietigd. De nazi's wilden de Duitse mens als gloriërende Germanen laten zien en niet zoals ze er werkelijk uitzagen, terwijl joden, zigeuners, revolutionairen alleen als minderwaardige typen afgebeeld mochten worden. De nazi-tijd heeft ook privé grote invloed gehad op de familie Sander. Sander's zoon werd door de Gestapo opgepakt wegens anti-nazi gezindheid en stierf in 1944 in een concentratiekamp. In datzelfde jaar werd ook zijn studio tijdens een bombardement vernield.

Sander zelf was intussen op het platteland gaan wonen en daardoor bleef zijn archief met 40.000 negatieven gespaard.

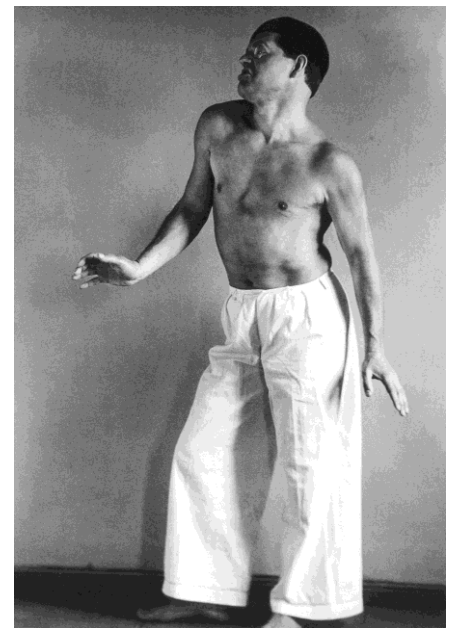
Het werk van Sander werd in 1950 in de Verenigde Staten ontdekt en zijn foto's werden in 1955 in de expositie "The Family of Men" opgenomen. Ze zijn tot op heden zeer gewild bij musea en verzamelaars. Ook heeft hij met zijn werk grote invloed uitgeoefend op Amerikaanse fotografen als Walker Evans, Robert Frank en Diane Arbus. Maar ook in Duitsland heeft Sander veel "navolgers" gekregen. Daarover meer in de volgende tekst over bekende fotografen.

Sander is in 1964 op 88-jarige leeftijd gestorven.

In 2002 is door het "August Sander Archief" in samenwerking met wetenschapper Susanne Lange een oeuvrecatalogus met zo'n 650 van zijn foto's uitgegeven.

Deze catalogus bestaat uit zeven delen en is getiteld "Menschen des 20. Jahrhunderts".

In 2008 werd op Mercurius de krater "Sander" naar hem genoemd.

Dadaïst Raoul Hausmann, 1929

Bronnen:

*"August Sander - Menschen des 20. Jahrhunderts" door Gabriele Conrath-Scholl en Susan Lange
Die Photographische Sammlung – August Sander Archief - www.augustsander.de/*